

Benito Mussolini.

b y s s u s, med vilka M. kunna fästa sig på stenar o. d. Huvud saknas; den obehäpnade munnen ligger framför foten, omgiven av två munflikar. Tarmkanalen genomborrar hjärtsäcken och mynnar i närheten av utströmningsöppningen. I mantelhålan finnas två par vanl. blodformiga gållar, vardera bestående av två blad. Av sinnesorgan förekomma statiska organ, luktorgan och ögon (jfr dessa ord). M. äro vanl. skildkönade, många dock hermafroditer. Hos vissa M. utvecklas äggen i rummet mellan gällbladen. Flertalet M. leva i havet. Till M. höra blå- och bormusslor (se dessa ord), flodmusslor (se Målar-musslor) samt flodpärl-, hjärt-, jätte-, kam-, målar-, pärl- och sandmusslor samt ostron (se vid. dessa ord).

Mussoli'ni [mosä-], **Beni'to**, f. 29 juli 1883 i Predappio nära Forlì, italiensk politiker, fascismens grundare och ledare (*Duce del Fascismo*), regeringschef 30 okt. 1922—25 juli 1943 (från 1925 ss. *Capo del Governo*), innehade tidvis samtidigt några av posterna ss. utrikes-, inrikes-, krigs-, marin-, flyg-, korporations- och kolonialminister. M., som är son till en smed, fick en relativt god skolunderbyggnad och utexaminerades 1901 ss. folkskollärare. 1902—04 verkade han i Schweiz ss. socialistisk journalist och agitator, varvid han bl. a. häftigt angrep monarkin, försvaret och kyrkan. Efter att en tid ha ägnat sig åt lärarverksamhet i Italien var han

1912—14 red. för den socialistiska tidningen *Avanti* i Milano, i vilken han förfäktade anarkistiska och socialistiska idéer och bl. a. yrkade på våldsamma arbetskonflikter ss. förberedelse till revolutionen. 1911 dömdes han till fängelsestraff för sin kritik av Tripoliskriget. M:s tal och skrifter från denna tid vittna om starka inflytelser från Nietzsche och Sorel, vilkas upphöjande av övermänniskan, antiliberala och antihumanistiska tendenser samt antiintellektualism och förakt för fasta åskådningar torde ha varit av särskild betydelse för honom och i viss mån ha underlättat hans senare åsiktsbyten. Efter första världskrigets utbrott började M. tidigt agitera för Italiens anslutning till ententen. Han uteslöts därför ur det socialistiska partiet och började nov. 1914 utge en ny tidning, först kallad *Socialista interventista*, sedermera *Popolo d'Italia*. 1915—17 deltog M. i kriget och blev härunder skadad. Kriget beskrevs av M. som en första revolution, vilken skulle följas av en social omstörtning. Som ett led i krigsagitationen bildade han en rad föreningar för revolutionär aktion, vilka kunna betraktas som föregångare till de fascistiska organisationerna. Mars 1919 grundade M. i Milano den första fascistiska föreningen (ital. *fascio di combattimento*). Rörelsen var urspr. av socialistisk art men blev redan 1920 ett organ för reaktionen mot socialister och kommunister (se vid. *Fascism* sp. 1097 f.). Efter den s. k. marschen mot Rom utnämndes M. 30 okt. 1922 till premiärminister. Han förberedde därefter skickligt och hänsynslöst fascisternas fullständiga övertagande av makten, vilket ägde rum jan. 1925 (se *Fascism* sp. 1099). M. blev regeringschef med exklusiv rätt att föreslå förändringar i ministären samt med andra speciella befogenheter. — M:s diktatur kom att i utomordentlig grad präglas av M:s personliga insatser på olika områden. Han reorganiserade undervisningen, verkade för tillkomsten av en inhemsk rustningsindustri samt främjade jordförbättrings- och torrlägningsarbeten. Samtidigt blev den främst av M. utformade, urspr. starkt

dynamiska fascistiska doktrinen konsoliderad och anpassad efter det nya läget (jfr Fascism sp. 1099 f.). Sitt främsta intresse kom dock M. alltmer att ägna utrikespolitiken, vilken präglades av hans konsekventa strävan att befästa Italiens stormaktsställning. Han följde först en mot Storbritannien tillmötesgående och mot de tyska expansionssträvandena bestämt avvisande linje, men då Italien genom det av M. länge planerade angreppet på Abessinien 1935 för en tid isolerades från västmakterna, reviderade M. sin politik och proklamerade 1936 bildandet av "axeln Rom—Berlin" (jfr Italien sp. 395). I fortsättningen kom M. helt att inrikta sig på att genom utnyttjande av den fransk-brittiska undfallenhetspolitiken utbygga Italiens ställning kring Medelhavet, bl. a. genom ingripande i Spanska inbördeskriget och erövringen av Albanien. Hans insats vid Münchenöverenskommelsen 1938 bidrog till att öka hans auktoritet. Efter krigsutbrottet 1939 lät M. först Italien förhålla sig neutralt, tills han inför utsikten att utan större uppoffringar kunna skörda betydande vinster 10 juni 1940 förklarade Storbritannien och Frankrike krig. De följande militära motgångarna, vilka inleddes redan efter det av M. okt. 1940 igångsatta angreppet mot Grekland, medförde en stark opposition mot M. samt efter hand en djupgående splittring inom det fascistiska partiet. Då M. var fast besluten att trots de allierades allt hårdare tryck fortsätta kriget vid Tysklands sida, tvangs han, efter en närmast av D. Grandi ordnad omröstning i fascismens stora råd, 25 juli 1943 att avgå. M. fängslades men befriades 12 sept. s. å. av tyska SS-trupper ur sitt förvar på berget Gran Sasso d'Italia. 26 sept. proklamerade M. en ny republikansk-fascistisk stat i starkt beroende av den tyska ockupationsmakten. — Genom fantasimättad viljekraft, skickligt utnyttjande av olika situationer och absolut hänsynslöshet vid val av metoder lyckades M. uppnå en utomordentlig maktställning. Hans lidelsefulla maktlystnad och ohämmade begär att utvidga det italienska väldet ledde till hans fall,

Modest Mussorgskij.

samtidigt som hans folk försattes i ett katastrofalt läge. — Litt.: M. G. Sarfatti, M. (1925; sv. övers. 1927); G. Megaro, M. in the making (1938); B. Mussolini, My autobiography (1928).

Mussorgskij [mosä'rk-], *Mo de' st*, f. 1839, d. 1881, rysk tonsättare. M., som är det främsta namnet inom den ungryska skolan, skrev bl. a. de "musikaliska folkdramerna" *Boris Godunov* (1868—69; omarb. 1871—72) och *Hovantschina* (1873—81), bägge oftast framförda i bearbetning av Rimskij-Korsakov, samt den komiska operan *Marknaden i Sorotjintsy* (påbörjad 1874; ofullb. men kompletterad av C. Cui o. a.), den symfoniska dikten *En natt på Blåkulla* m. fl. orkesterverk, *Bilder från en utställning* o. a. pianoverk samt sånger, ss. *Dödens sånger och danser*. M. var huvudsakl. självlärd och bröt nya vägar, där samtiden hade svårt att följa honom. Sin musikaliska stil utformade han främst i anslutning till språkaccenten och folkmusiken, och med utomordentlig smidighet samt slående natursanning återgav han därmed hela skalan av stämningar från burlesk komik till skakande tragik. — Litt.: O. von Riesenmann, M. (1926).

Must, utpressad, ojäst druv-, frukt- el. bärsaft; ibland benämnes även ungt, nyjäst vin samt fruktvin (spec. äppelvin) M. I friare bet. även: det bästa el. kraftigaste (av något), koncentrat, "märg". — *Musteri'*, anstalt för beredning av must.